

Textversion av Kemikaliepodden avsnitt 8 – Mensskydd

I avsnittet medverkar Amanda Rosen och Margareta Daho som är inspektörer på Kemikalieinspektionen. Programledare är Björn Malmström, pressansvarig. (Publicerat den 26 juni 2018)

[Här kan du lyssna på programmet.](#)

- BJÖRN:** 0:00:13 Hej, och välkomna till Kemikaliepodden som är en podcast från Kemikalieinspektionen där vi samtalar om hur vår vardag kan bli så kemikaliesmart som möjligt. Finns det farliga kemikalier i mensskydd och andra intimhygienprodukter som bindor, tamponger, trosskydd och menskoppar? Och finns det i så fall någon risk för hälsan när man använder de här produkterna? Hittills har vi inte vetat så mycket om hur det ligger till med det, men nu har Kemikalieinspektionen gjort en kartläggning av innehållet i 35 olika intimhygienprodukter som har sålts i Sverige. I det här avsnittet av podden ska vi få höra mer om kartläggningen och vad den visar. Jag heter Björn Malmström och är pressansvarig. Till min hjälp i dag så har jag Amanda Rosen som är inspektör här på Kemikalieinspektionen och har arbetat med kartläggningen av mensskydd. Välkommen till poddstudion.
- AMANDA:** 0:01:10 Tack så mycket.
- BJÖRN:** 0:01:11 Och så har jag även med mig Margareta Daho som också är inspektör och har arbetat med kartläggningen. Hej och välkommen du också.
- MARGARETA:** 0:01:19 Tackar.
- BJÖRN:** 0:01:21 Ja, ni har alltså undersökt vad det kan finnas för kemikalier i bland annat mensskydd. Amanda, varför har ni gjort den här kartläggningen?
- AMANDA:** 0:01:32 Jo, mensskydd och andra intimhygienprodukter är viktiga att undersöka eftersom de kommer i nära kontakt med kroppen, bland annat slemhinnor, när de används. Det är en stor del av befolkningen

som använder den här typen av produkter regelbundet och under en stor del av livet. Dessutom har kunskapen på området hittills varit ganska begränsad, och vi på Kemikalieinspektion har inte tittat närmare på den här typen av produkter tidigare. Så ett viktigt syfte med den här kartläggningen har varit att öka kunskapen om eventuella kemikalierisker med den här produktgruppen. Och här vill jag också säga att vi har bara tittat på risker som förknippas med det kemiska innehållet, inte det som kallas för Toxic Shock Syndrome, eller TSS, eller tampongsjuka, som ju har att göra med bakterier.

- BJÖRN: 0:02:17 Är det något mer som ligger bakom att ni har tittat på det här just nu?
- AMANDA: 0:02:23 Ja, vi har också fått i uppdrag av regeringen att kartlägga farliga ämnen som i dag inte är begränsade i kemikalielagstiftningen. Den här kartläggningen har vi gjort som en del av det uppdraget.
- BJÖRN: 0:02:33 Okej, jag förstår. Men vad är det ni har gjort i projektet och hur har ni gått tillväga?
- MARGARETA: 0:02:39 Ja, vi har börjat med att göra en litteraturstudie för att ta reda på vad andra kommit fram till på det här området. Det har varit både forskning och tidningsartiklar som har presenterat sånt här material. Sen har vi gått vidare med en screeninganalys. Screening är en metod att påvisa förekomst av väldigt många ämnen på samma gång. Men man kan inte få en uppgift om halter i en sån screeninganalys, utan då har vi gått vidare i nästa steg och gjort en så kallad kvantitativ kemisk analys för att få exakta halter på ämnena i de här varorna. Och vi har då utgått från ämnen som vi hittat, som är intressanta i litteraturstudien, och i screeninganalysen.
- BJÖRN: 0:03:26 Så man kan säga att det är en kartläggning i flera steg alltså. Hur många ämnen är det då ni har analyserat halterna av?
- MARGARETA: 0:03:36 Sammanlagt 62 ämnen och ämnesgrupper har vi analyserat. Och vi har sökt efter dem i ett urval av intymhygienprodukter som sålts

på marknaden här i Sverige. Sammanlagt 35 olika tamponger, bindor, trosskydd och menskoppar som vi har tittat på då. Och alla produkterna har vi köpt i butik här i Sverige eller på internet då när det har bara funnits på nätbutik.

BJÖRN: 0:04:06 Hur har det här gått till? Vem är det som har gjort de här analyserna? Är det du Margareta som har stått och analyserat själv?

MARGARETA: 0:04:13 Nej, litteraturstudien och den kemiska screeningen gjordes av ett konsultföretag här i Stockholm på vårt uppdrag. Och den kvantitativa kemiska analysen, alltså den som ger uppgift om halter av ämnen i produkterna, den har gjorts av andra ackrediterade laboratorier. Det är den här typen av analyser som vi vanligen gör på varor i tillsynen. Då pekar vi ut vilka ämnen vi vill titta närmare på, och så får vi uppgift om halten av dessa när analyserna är färdiga.

BJÖRN: 0:04:44 Analyserade ni hela produkterna eller delar av dem?

MARGARETA: 0:04:48 I både screeningen och den kvantitativa analysen togs förpackningsmaterial och skyddsremсор bort från produkten. I övrigt analyserades ett tvärsnitt av allt material, alltså, även de delar som inte är närmast kroppen. Resultatet av den kvantitativa analysen är den totala halten som kunde lakas ut ur produkten vid provberedningen. Och det är troligtvis betydligt mer än vad som normalt lämnar materialet vid användning.

BJÖRN: 0:05:18 Okej. Men vad har ni då hittat i de här kvantitativa analyserna. Amanda, kan du berätta?

AMANDA: 0:05:24 Ja, vi har hittat låga halter av sammanlagt 21 av de 62 ämnen som vi letade efter i produkterna. I en del produkter så har vi inte hittat några av ämnena som vi letat efter, och i andra produkter så har vi hittat upp till fem, sex ämnen. Och generellt så kan man säga om resultaten att det är låga halter, och inget av ämnena är förbjudet i den här typen av varor.

- BJÖRN: 0:05:47 Har ni bedömt om det finns någon risk då med att använda produkterna, även om det är låga halter?
- AMANDA: 0:05:54 Ja, det har vi gjort. Till att börja med så har vi inte hittat något i vår litteraturstudie som visar att mensskydd innehåller farliga ämnen i halter som kan utgöra en risk för användarna. Och för de flesta av de 21 ämnena som vi hittade i den kvantitativa analysen, så har vi gjort en översiktlig riskbedömning och dragit slutsatsen att risken för hälsoeffekter är låg. Men för några av ämnena så har det inte varit möjligt att göra den här riskbedömningen eftersom det saknas tillräckligt med information om ämnena. Men utifrån den information som vi ändå har så finns det inget som tyder på att de ämnena heller skulle utgöra en risk. Och halterna är också låga.
- BJÖRN: 0:06:32 Okej, så för att sammanfatta lite kort här, vad är bedömningen?
- AMANDA: 0:06:37 Vi har kommit fram till att hälsorisken är mycket låg. Det betyder att den som använder intimhygienprodukter kan fortsätta göra det utan att känna sig orolig. Och den här slutsatsen gäller för det urval av produkter som vi analyserat, och grundas på den information som vi har tillgänglig i dag.
- BJÖRN: 0:06:51 Det låter bra. Men ändå, vad är det för ämnen ni har hittat och varför finns de i mensskydden?
- MARGARETA: 0:06:59 Vi känner igen de här ämnena från annan användning, där de förekommer som till exempel parfymämnen eller råvaror för kosmetik, färg och i limmer. Och sen ämnen som används som bindemedel i produktion. Det kan också röra sig om föroreningar som har följt med råmaterialet.
- BJÖRN: 0:07:19 Är det någon skillnad då mellan de olika typer av produkter som ni har kartlagt?
- MARGARETA: 0:07:24 Ämnesinnehållet är väldigt beroende av vilka material som ingår i produkter. Därför är resultatet för trosskydd och bindor ganska

likartat. Men de andra produkttyperna, tamponger och menskoppar ser annorlunda ut när det gäller innehåll.

BJÖRN: 0:07:40 Hur då menar du?

MARGARETA: 0:07:42 Ja, trosskydden och bindorna är uppbyggda av olik skikt. Det är olika material som ligger i olika skikt. Och då har man blandat in limmer och polymerer. Polymerer kan finnas i spärrskikt av plast eller i fuktabsorbenter som kan ligga som granulat i en binda till exempel. Och tamponger däremot, de är lite enklare i sin konstruktion, och det är också menskopparna, som antingen är gjorda av silikon eller ett gummiliknande material som kallas TPE.

BJÖRN: 0:08:14 En sak som har diskuterats, det är ett bekämpningsmedel som heter glyfosat, och att det skulle kunna finnas till exempel i tamponger. Vad säger du om det Margareta, har ni letat efter glyfosat?

MARGARETA: 0:08:26 Ja, glyfosat, det är ett vanligt verksamt ämne i växtskyddsmedel [?? 0:08:29], och används för att bekämpa ogräs. Även i bomullsodlingarna, och det skulle kunna följa med en bomullsråvara in i till exempel en tampong. Så vi har faktiskt sökt efter glyfosat, och även efter en nedbrytningsprodukt av glyfosat som kallas AMPA. Och i vår analys har vi inte hittat några spår av dessa ämnen.

BJÖRN: 0:08:53 Men vad har tidigare studier av glyfosat i mensskydd visat?

MARGARETA: 0:08:57 Man har faktiskt hittat glyfosat i andra studier, och de halterna som har hittats har varit väldigt låga. I en studie från Schweiz från 2016 till exempel, då räknade man ut att den högsta påvisade halten i en tampong skulle ge en exponering som är 250 000 gånger lägre än det så kallade tolerabla dagliga intaget för ämnet. Så vår slutsats av tidigare studier och våra egna analyser är att man inte behöver vara orolig för rester av glyfosat i till exempel tamponger och i bindor.

BJÖRN: 0:09:32 Det verkar bra. Men en annan sak som har diskuterats är att tamponger och andra mensskydd kan innehålla en ämnesgrupp som heter dioxiner. Vad säger du om det Margareta?

MARGARETA: 0:09:44 I litteraturstudien finns information om tidigare studier där man mätt dioxiner i intimhygienprodukter, och de studierna har genomgående visat på mycket låga halter och att det inte finns några risker för användarna. Som exempel visar en amerikansk studie att exponering för dioxiner från tamponger är många tusen gånger lägre än den mängd man utsätts för från livsmedel. Riskerna som tidigare studier har indikerat är så låga att vi bedömt att vi inte behöver göra egna kemiska analyser av dioxiner. Utan vi bestämde oss för att det var viktigare att lägga fokus på andra ämnesgrupper. Slutsatsen är densamma för dioxiner som för glyfosat. Det finns ingen anledning att vara orolig.

BJÖRN: 0:10:27 Det låter betryggande. Samtidigt, ni har hittat 21 ämnen i de här produkterna. Gör ni något på grund av detta? Har ni kontaktat företagen som säljer produkterna, Amanda?

AMANDA: 0:10:41 Ja, även om det rör sig om låga halter så har vi informerat berörda tillverkare och importörer om de ämnen som vi har hittat i deras produkter. Det är bra om företagen undersöker de ämnen som vi har hittat i den här kartläggningen, varför de finns i produkterna, om det är sannolikt att människor kommer i kontakt med dem vid användning. Vi bedömer att risken med det kemiska innehållet i de produkter vi undersökt är låg, men vi vill generellt få bort farliga ämnen i vår vardag och vår miljö. Bland annat så har riksdagen slagit fast att vi ska jobba för målet om en giftfri miljö. Och där kan företagen hjälpa till.

BJÖRN: 0:11:13 Så vems ansvar är det egentligen att mensskydden är säkra att använda?

AMANDA: 0:11:18 Enligt lagstiftningen så är det företagets ansvar att se till att intimhygienprodukter, precis som andra typer av varor är säkra att använda. I vår tillsyn kan vi göra stickprovskontroller för att se om företagen följer lagstiftningen. Och då söker vi normalt efter kemiska ämnen som är förbjudna i varor. Men i det här fallet har vi gjort en

bredare kartläggning för att öka kunskapen på området och kunna identifiera eventuella risker.

BJÖRN: 0:11:42 Hur är det, är det något som man kan göra som vanlig användare för att undvika att utsättas för farliga ämnen från mensskydd och andra intymhygienprodukter?

MARGARETA: 0:11:52 Mot bakgrund av vad vi har hittat i den här studien behöver man inte ändra sitt beteende. Inget av de ämnena vi hittat förekommer i så hög halt att det verkar kunna påverka vår hälsa. Men det är alltid bra att försäkra sig om att det finns en seriös tillverkare som står bakom produkten, till vilken man också kan ställa frågor om innehållet innan man handlar. Det gäller både om du köper i en butik och sen om du handlar på internet. Ett exempel på en sån fråga skulle kunna vara ”vilket material är den här produkten tillverkad av? Och hur säkerställer ni att den inte kan skada min hälsa?”

BJÖRN: 0:12:27 Tack för det tipset. Kemikaliepodden är strax slut för den här gången. Men för att summera, vad har den här kartläggningen lärt oss om kemikalier i mensskydd och andra intymhygienprodukter? Amanda, vilken är din viktigaste slutsats?

AMANDA: 0:12:46 Ja, det är att man inte behöver känna sig orolig för kemikalier i intymhygienprodukter. Inget av de ämnen som vi har hittat finns i så hög halt att det verkar kunna utgöra en risk för användaren.

BJÖRN: 0:12:57 Okej, vad bra. Och om du som lyssnare vill läsa mer om den här studien, om intymhygienprodukter och ta del av alla resultaten, så gå in på vår webbplats, kemikalieinspektion.se. Där kan du söka efter rapporten som heter *Kartläggning av farliga kemiska ämnen i intymhygienprodukter*. Och vill du ha andra tips och råd om en kemikaliesmart vardag, så kan du också alltid kika in på kemikalieinspektionen.se/konsument. Du har lyssnat på Kemikaliepodden, som är en podd från Kemikalieinspektionen en myndighet som arbetar för att minska riskerna för att människor och

miljö skadas av kemikalier. Gäst i det här programmet har varit Amanda Rosen. Tack för att du var med oss.

AMANDA: 0:13:46 Tack.

BJÖRN: 0:13:47 Och Margareta Daho. Tack för att du delade med dig av din kunskap.

MARGARETA: 0:13:51 Tackar.

BJÖRN: 0:13:52 Tack och hej från oss för den här gången.